

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 sierpnia 2019 r.

Pozycja 159

POSTANOWIENIE

z dnia 7 marca 2018 r.

Sygn. akt Ts 91/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.S. w sprawie zgodności:

art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 r. poz. 437) z art. 2, art. 32, art. 31 ust. 3 *in fine* oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 20 kwietnia 2017 r. (data nadania) R.S. wystąpił o stwierdzenie, że art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437; dalej: ustawa zmieniająca) w zakresie, w jakim „uniemożliwia stronie równ[e]go traktowani[a]e, praw[a]o do sądu i korzystani[a]e na równi z innymi, ze wszystkich dostępnych instytucji prawa karnego procesowego, różnicując sytuację obywateli, w stosunku do których akt oskarżenia został skierowany przed upływem 30 czerwca 2015 r. z tymi, w stosunku do których akt oskarżenia wpłynął po 30 czerwca 2015 r.”, jest niezgodny z art. 2, art. 32, art. 31 ust. 3 *in fine* oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w Trybunale Konstytucyjnym w związku z następującą sprawą.

Wyrokiem z 20 września 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w G. uniewinnił skarżącego od zarzucanego mu czynu. Na skutek apelacji oskarżyciela publicznego i oskarżyciela posiłkowego Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z 13 grudnia 2016 r. (sygn. akt [...]) uchylił powyższe orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G. 13 stycznia 2017 r. pełnomocnik skarżącego wniósł do Sądu Najwyższego, na podstawie art. 449a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.; dalej: k.p.k.), skargę na wyrok sądu odwoławczego. Sąd Najwyższy postanowieniem z 6 marca 2017 r. pozostawił skargę bez rozpoznania, wskazując, że w myśl art. 25 ust. 1 ustawy zmieniającej, jeżeli akt oskarżenia skierowano po 30 czerwca 2015 r.,

postępowanie toczy się według przepisów dotychczasowych do prawomocnego zakończenia postępowania.

Zdaniem skarżącego zakwestionowany art. 25 ust. 1 ustawy zmieniającej narusza zasadę sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji) przez to, że nie zapewnia obywatelom równego traktowania (art. 32 Konstytucji), różnicując ich sytuację ze względu na moment wniesienia aktu oskarżenia, co nie daje gwarancji konstytucyjnych w zakresie rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Ponadto, jak dalej twierdzi skarżący, nie istnieją żadne okoliczności uzasadniające wprowadzenie zaskarżonego przepisu do systemu prawnego (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 1 czerwca 2017 r. pełnomocnik skarżącego został wezwany do uzupełnienia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez wskazanie, jakie konstytucyjne prawa lub wolności i w jaki sposób zostały naruszone przez zaskarżony przepis. Pismem z 14 czerwca 2017 r. pełnomocnik skarżącego uzupełnił brak formalny.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 u.o.t.p. TK.

Skarżący zakwestionował art. 25 ust. 1 ustawy zmieniającej w brzmieniu: „Jeżeli na podstawie dotychczasowych przepisów po dniu 30 czerwca 2015 r. skierowano akt oskarżenia, wniosek o wydanie wyroku skazującego, wniosek o warunkowe umorzenie postępowania lub wniosek o umorzenie postępowania przygotowawczego i orzeczenie środka zabezpieczającego, postępowanie toczy się według przepisów dotychczasowych do prawomocnego zakończenia postępowania”. Jego zdaniem przepis ten narusza prawo do „rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki”, gdyż w postępowaniach, w których akt oskarżenia został wniesiony przed 1 lipca 2015 r., po uchyleniu wyroku sądu I instancji całą sprawę należy rozpoznać od początku. Natomiast w postępowaniach, w których akt oskarżenia został wniesiony po 1 lipca 2015 r. sprawa może się teoretycznie zakończyć szybciej przez skuteczne wniesienie skargi na wyrok sądu odwoławczego (art. 539a k.p.k.). W ocenie skarżącego prowadzi to także do bezpodstawnego różnicowania sytuacji obywateli, co nie powinno mieć miejsca w demokratycznym państwie prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Trybunał Konstytucyjny ustalił, że przedstawiony przez skarżącego problem dotyczy prawa intertemporalnego, które określa zasady i wykładnię przepisów przejściowych, a więc regulacji koniecznych, jeśli ustawodawca nowelizuje akty normatywne. Jak wielokrotnie podkreślał Trybunał w swoim orzecznictwie, na płaszczyźnie stanowienia prawa powinna być uwzględniona zasada zaufania obywateli do państwa, a także wskazane przez Trybunał reguły będące wskazówkami co do sposobu kształtowania przepisów intertemporalnych, ale także ujawnione preferencje w zakresie wartości, jakie należy chronić, dokonując zmiany prawa (zob. H. Paluszkiwicz, *Zagadnienie intertemporalne w polskim prawie karnoprocesowym* [w:] J. Mikołajewicz (red.) *Problematyka intertemporalna w prawie. Zagadnienia podstawowe. Rozstrzygnięcia intertemporalne. Geneza i funkcje*, Warszawa 2015; a także wyroki TK z:

9 czerwca 2003 r., SK 12/03; OTK ZU nr 6/A/2003, poz. 51; 19 maja 2003 r., K 39/01; OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 40). Zmiany w prawie są nieuniknione i mogą one w różnym stopniu wpływać na zakres praw i obowiązków obywateli. Trybunał jednakże podkreśla, że przy ich wprowadzaniu na ustawodawcy spoczywa obowiązek przestrzegania reguł przyzwoitej legislacji, który nakazuje umieszczenie w tekście aktu normatywnego jasnych przepisów intertemporalnych (zob. wyrok TK z 28 stycznia 2003 r., K 2/02, OTK ZU nr 1/A/2003, poz. 4). Spełnieniem tego wymogu jest np. precyzyjne określenie momentu lub etapu postępowania, od którego nowe przepisy znajdą zastosowanie. W taki właśnie sposób kwestia ta została uregulowana w zaskarżonym przepisie. Ustawodawca wskazał na moment wniesienia aktu oskarżenia, który, jako skarga zasadnicza, przenosi postępowanie z fazy przygotowawczej do fazy sądowej, jednocześnie zakreślając datę, która ma stanowić cezurę czasową stosowania nowych przepisów.

W związku z powyższym Trybunał uznaje, że obowiązek precyzyjnego określenia momentu procesowego zastosowania zaskarżonego przepisu przejściowego został określony prawidłowo i zgodnie z obowiązującymi regułami. Oznacza to, że argumentacja skarżącego dotycząca różnicowania sytuacji obywateli jest bezzasadna.

Ponadto w wyłączeniu stosowania instytucji skargi na wyrok sądu odwoławczego skarżący upatruje naruszenia art. 45 ust. 1, art. 2, art. 32 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji. W jego opinii prowadzi to do nieuprawnionego różnicowania sytuacji obywateli, a jednocześnie do naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Z tak przedstawioną argumentacją nie można się zgodzić. Skarżący całkowicie pomija to, że instytucja skargi na wyrok sądu odwoławczego ma charakter nadzwyczajny, ponadprogramowy i zasadniczo nie ma wpływu na realizację konstytucyjnych standardów rzetelnego postępowania. Jej podstawową funkcją jest zwiększenie liczby orzeczeń o charakterze reformatoryjnym w postępowaniu odwoławczym, w sytuacjach, w których jest to możliwe. Niezależnie jednak od tego, czy skarżący mógł skorzystać z tej instytucji, przez cały czas trwania postępowania miał zapewnione prawo do sądu. Jego sprawa została poddana wnikliwej ocenie sądu zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji. Nie ma zatem podstaw do twierdzenia, że doszło do naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Możliwość uchylenia wyroku sądu I instancji i skierowania jej do ponownego rozpoznania została przewidziana w prawie karnym procesowym i mieści się w konstytucyjnym standardzie prawa do sądu. Skarżący ponownie zostanie wysłuchany przez sąd rozpoznający sprawę oraz będzie mu przysługiwało prawo do ewentualnego wniesienia apelacji w razie niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia.

Wymaga również podkreślenia, że skarżący nie uprawdopodobnił w sposób należyty naruszenia swoich praw lub wolności. Jak bowiem sam przyjął w skardze, ewentualne przyspieszenie postępowania na skutek wniesienia skargi na orzeczenie sądu odwoławczego byłoby „teoretyczne”.

Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że kontrola inicjowana wniesieniem skargi konstytucyjnej ma charakter konkretny, a nie abstrakcyjny. Skarżący musi zatem wykazać realny wpływ zaskarżonego przepisu na wydane w jego sprawie orzeczenie. Skarga na wyrok sądu odwoławczego określona w art. 539a k.p.k. ma charakter nadzwyczajny i wnoszona jest poza zwykłym tokiem postępowania karnego. Nieuzasadnione jest zatem twierdzenie skarżącego, że pozostawienie przez Sąd Najwyższy skargi bez rozpoznania doprowadziło do naruszenia konstytucyjnego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarżący ograniczył się jedynie do wskazania hipotetycznego skutku wynikającego z przyjęcia skargi na wyrok sądu odwoławczego do merytorycznego rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Jednakże takie określenie zarzutów w skardze konstytucyjnej nie jest wystarczające, nie może bowiem prowadzić do uruchomienia abstrakcyjnej kontroli konstytucyjności norm.

Trybunał przypomina także, że art. 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji zasadniczo nie mogą stanowić samoistnej podstawy kontroli w trybie skargowym (zob. postanowienie pełnego składu TK z 23 stycznia 2002 r., Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60). Jak wielokrotnie podnoszono w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, przepisy te wyznaczają jedynie standard kreowania przez ustawodawcę wolności i praw, nie wprowadzając jednocześnie konkretnej wolności czy konkretnego prawa (zob. wyroki TK z: 30 maja 2007 r., SK 68/06, OTK ZU nr 6/A/2007, poz. 53 oraz 10 lipca 2007 r., SK 50/06, OTK ZU nr 7/A/2007, poz. 75). Trybunał podkreśla, że o dopuszczalności stosowania art. 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji jako samoistnej podstawy kontroli konkretnej konstytucyjności prawa nie może przesądzać okoliczność, że przepisy te mogą być samodzielną podstawą orzeczenia wydawanego w ramach kontroli generalnej (abstrakcyjnej). W tym ostatnim przypadku ocena ta nie jest bowiem uwarunkowana istnieniem praw podmiotowych danego podmiotu, naruszonych zastosowaniem przez organ władzy publicznej niekonstytucyjnego przepisu (zob. postanowienie TK z 25 marca 2009 r., Ts 75/08, OTK ZU nr 2/B/2009, poz. 126).

Biorąc powyższe pod uwagę, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK, Trybunał postanowił odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.